

Huvudman
stromsunds.kommun@stromsund.se

2017-05-17
Dnr 400-2016:207

Rektor vid skolenhet
grevakerskolan@stromsund.se
birgitta.k.lindberg@stromsund.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av
Lärande och utveckling i fritidshemmets undervisning
med inriktning mot språk och kommunikation
samt natur, teknik och samhälle
vid
fritidshemmet vid Grevåkerskolan i Strömsunds kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av *Lärande och utveckling i fritidshemmets undervisning*. Granskningen av fritidshemmets undervisning har avgränsats till områdena språk och kommunikation samt natur, teknik och samhälle.

Syftet med granskningen är att bedöma i vilken grad undervisningen i fritidshemmen genomförs och styrs, så att den främjar elevernas utveckling och lärande inom dessa områden.

Granskningen ska besvara följande frågeställningar:

1. I vilken grad och på vilka sätt främjar undervisningen elevernas förmåga att kommunicera med språkliga uttrycksformer i olika sammanhang och för skilda syften?
2. I vilken grad och på vilka sätt främjar undervisningen elevernas förmåga att utforska och beskriva företeelser och samband i natur, teknik och samhälle?
3. I vilken grad och på vilka sätt främjar rektorn undervisningen inom områdena kommunikation samt natur, teknik och samhälle?

Därutöver ska granskningen på en övergripande nivå försöka finna tänkbara förklaringar till hur olika förutsättningar kan påverka undervisningen i fritidshemmet.

Granskningen genomförs i 24 fritidshem. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Granskningen av fritidshemmet vid Grevåkerskolan i Strömsunds kommun ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Grevåkerskolans fritidshem den 11–12 april 2017. Besöket genomfördes av Anna-Karin Lundström och Marcus Rönnegård. Vid besöket genomförde Skolinspektionen intervjuer med rektorn, personal och elever samt gjorde observationer av verksamheten. Därutöver har Skolinspektionen tagit del av verksamhetens dokumenterade kvalitetsarbete.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ges en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala. I beslutet redovisar Skolinspektionen även sina iakttagelser, analyser och bedömningar.

Bakgrundsuppgifter om fritidshemmet vid Grevåkerskolan

Vid Grevåkerskolans fritidshem går totalt 57 elever i åldrarna 6–11 år, varav 52 elever går i förskoleklass och i årskurserna 1–3. Fritidshemmet är indelat i två avdelningar kallade Greven och Baronen, där eleverna i förskoleklass går på Greven och övriga elever på Baronen. Fritidshemmets verksamhet drivs inom ramen för en samlad skoldag samt före och efter skoldagen och under lov. Verksamheten leds av en rektor och en biträdande rektor.

Vid Grevåkerskolans fritidshem har 75 procent av årsarbetarna¹ pedagogisk högskoleexamen, antal inskrivna elever per årsarbetare är 11,73 och antal inskrivna elever per avdelning är 28,5. Enligt Skolverkets nationella statistik för 2016/2017 (genomsnittet för riket) framgår att andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning är 42 procent. Enligt samma jämförande statistik är antalet inskrivna elever per årsarbetare cirka 22 elever.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att den granskade undervisningen till stora delar bidrar till att utveckla elevernas intresse för och kunskaper om natur, teknik och samhälle samt ger eleverna möjlighet att på olika sätt utveckla sitt intresse för och sin förmåga att kommunicera med språkliga uttrycksformer. Undervisningen ger till exempel eleverna möjlighet att bygga och konstruera med olika material, redskap och tekniker. Fritidshemmet arbetar även med samtalsgrupper, där eleverna uppmuntras att uttrycka sina åsikter och får öva på att lyssna på varandra. Detta ger också eleverna möjlighet att reflektera över hur gemensamma beslut kan fattas och hur konflikter kan hanteras på ett konstruktivt sätt.

Fritidshemmets undervisning behöver dock i större utsträckning ge eleverna en likvärdig möjlighet att möta ett innehåll som handlar om digitala verktyg och medier för kommunikation. Undervisningen på fritidshemmet kan på så sätt ge alla elever bättre förutsättningar att utveckla sin förmåga att kommunicera med dessa uttrycksformer, samt diskutera de möjligheter och risker som finns i kommunikationen med digitala verktyg.

¹ Med årsarbetare menas anställda som arbetar med elever omräknat till årsarbetare med hjälp av tjänstgöringsgraden.

Vidare behöver undervisningen i högre grad ge eleverna möjlighet att möta när-samhällets och föreningslivets utbud av aktiviteter och platser för kultur, fritid och rekreation, samt ge eleverna möjlighet att orientera sig i närmiljön. Av granskningen framgår att sådana utflykter försvåras av tidsmässiga skäl, vilket rektorn och den biträdande rektorn själva har observerat och bedömt behöver förbättras.

Slutligen behöver rektorn utveckla sitt pedagogiska ledarskap så att det omfattar planering, uppföljning och utveckling av fritidshemmets undervisning inom områdena språk och kommunikations samt natur, teknik och samhälle. Rektorn behöver också organisera verksamheten så att all personal ges utrymme att både enskilt och gemensamt planera undervisningen avseende områdena språk och kommunikation samt natur, teknik och samhälle. Detta för att undervisningen i högre grad ska stimulera elevernas utveckling och lärande.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom de granskade områdena bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- Personalen behöver i sin undervisning i högre grad ge eleverna möjlighet att utveckla sina kommunikativa förmågor genom att ge dem möjlighet att använda digitala verktyg och medier för kommunikation.
- Personalen behöver i sin undervisning i högre grad ge eleverna möjlighet att möta när-samhällets och föreningslivets utbud av aktiviteter och platser för kultur, fritid och rekreation samt ge eleverna möjlighet att orientera sig i närmiljön.
- Rektorn behöver organisera verksamheten så att personalens arbete omfattar planering av utbildningen avseende områdena språk och kommunikations samt natur, teknik och samhälle. Rektorn behöver leda och följa upp arbetet inom dessa områden, samt efter en analys besluta om utvecklingsområden gällande undervisningen i fritidshemmet.

Bedömningsområden

Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att kommunicera med språkliga uttrycksformer i olika sammanhang och för skilda syften.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11, fortsättningsvis läroplanen) framgår att undervisningen ska ta tillvara elevernas nyfikenhet och ge dem möjlighet att utveckla sitt intresse för och sin förmåga att kommunicera med olika språkliga uttrycksformer.

Dessutom ska undervisningen sträva efter att på olika sätt skapa möjligheter för elever med annat modersmål än svenska att använda både svenska och sitt modersmål. Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att skapa och uttrycka sig genom lek och olika estetiska uttrycksformer. På så sätt ska undervisningen ge eleverna förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften. Vidare framgår att undervisningen ska behandla följande centrala innehåll inom kunskapsområdet språk och kommunikation:

- *Samtala, lyssna, ställa frågor samt framföra egna tankar, åsikter och argument om olika områden, till exempel etiska frågor och vardagliga händelser.*
- *Samtala om olika typer av texter.*
- *Digitala verktyg och medier för kommunikation.*
- *Säker och ansvarsfull kommunikation, även i digitala sammanhang.*
- *Ord och begrepp som uttrycker behov, känslor, kunskaper och åsikter. Hur ord och ytt- randen kan uppfattas av och påverka en själv och andra.*

Av läroplanen framgår också att förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen ger eleverna möjlighet att på olika sätt utveckla sina förmågor att kommunicera samt skapar en lärmiljö som uppmuntrar till läsning, lek och estetiska uttryck. Fritidshemmets lokaler består av avskilda rum avsedda för såväl läsning och lugnare lekar som teater och dans. Personalen är närvarande i elevernas lek och ger dem möjlighet att uttrycka behov, känslor, kunskaper och åsikter.

Personalen behöver dock i sin undervisning i högre grad ge eleverna likvärdiga möjligheter att möta ett innehåll som handlar om digitala medier för kommunikation. Av granskningen framgår att ett sådant arbete till delar bedrivs på fritidshemmet, men att endast elever som är kvar till i slutet av dagen får ta del av detta arbete. Undervisningen på fritidshemmet bör således ge alla elever förutsättningar att utveckla sin förmåga att kommunicera med digitala medier för kommunikation, samt diskutera de möjligheter och risker som finns i kommunikationen med digitala verktyg.

Underlag för bedömning

Personalen berättar att de arbetar för att främja elevernas språkutveckling genom att kommunicera med barnen i alla situationer. Både elever och personal beskriver att aktiviteterna på fritids utgår från elevernas egna önskemål och intressen. Personalen säger att eleverna varit väldigt intresserade av dans och teater och därför ägnat sig mycket åt det. Både personal och elever berättar att eleverna fått göra framträdanden på en scen som ligger i skolans lokaler och personalen har försett dem rekvisita och musik. Under observationerna ses ett annat exempel på

estetiskt uttryck då en grupp elever ägnar sig åt "utedans" på skolgården. En personal sätter igång musik som eleverna dansar och gör rörelser till.

Av observationer framgår att fritidslokalen består av flera avgränsade rum, avsedda för såväl livliga som lugna aktiviteter. Rektorn och personalen berättar att de inrett ett lugnt rum där det finns soffor och böcker kallat "tysta rummet", vilket är avsett för läsning. Eleverna bekräftar att de kan sitta i tysta rummet för att få läsa i lugn och ro. Några elever säger att de brukar läsa tjocka böcker, medan andra är mer intresserade av bilderböcker. Både lärare och elever berättar att lärarna brukar läsa böcker för eleverna. Personalen berättar att de då har efterföljande boksamtal där eleverna ges möjlighet att reflektera över bokens handling och varför karaktärerna agerade som de gjorde. Personalen berättar vidare att de brukar besöka skolbiblioteket tillsammans med eleverna, vilket eleverna bekräftar i intervju.

Personalen berättar att arbetet med att utveckla elevernas kommunikation handlar om att vara närvarande i leken och möta elevernas funderingar. Om konflikter uppstår i leken pratar personalen med eleverna och hjälper dem att sätta ord på det som hänt. Både elever och personal berättar att fritidshemmet arbetar med samtalsgrupper, där eleverna uppmuntras att uttrycka sina åsikter och får öva på att lyssna på varandra. Eleverna delas då in i grupper med blandade åldrar och får berätta om hur de har det på fritids, diskutera trivselfrågor och komma med önskemål. Eleverna berättar att de bland annat diskuterat hur de ska använda sitt språk i samtalsgrupperna. Personalen upplever att arbetet med samtalsgrupper har fallit väl ut och att eleverna känner sig trygga i att uttrycka sig.

Personalen berättar att fritidshemmet har många elever som har ett annat modersmål än svenska, och att det för dessa elever finns tillgång till språkstöd på skolan. Personalen säger att språkstödjarna kan hjälpa till vid till exempel konflikter, och en av språkstödjarna är också anställd vid fritidshemmet. Personalen berättar att flera elever kommer från krigsdrabbade länder och har ett stort behov av att prata om sina upplevelser av detta, och att detta kan ske vid lugna situationer så som vid mellanmål eller vid pyssel till exempel. I dessa situationer är personalen som själv kommer från ett annat land och som talar samma språk som flera av eleverna en bra resurs, säger personalen.

Personalen berättar att eleverna har möjlighet att låna böcker på sitt modersmål på skolbiblioteket, och vid observation av skolbiblioteket ses böcker på flera olika språk. Både elever och lärare berättar att elever med ett annat modersmål än svenska får berätta för sina kompisar om sitt hemland och sitt språk, och att de till exempel fått visa hur de skriver sitt alfabet. Personalen berättar också att

eleverna tycker om att sjunga och räkna på engelska, och att personalen därför brukar ta initiativ till detta.

Personalen berättar att fritidshemmet har en surfplatta per avdelning som eleverna kan använda. Detta sker ofta i slutet av dagen då elevgruppen måste vara tillräckligt liten för att det ska fungera, säger personalen. På surfplattorna finns pedagogiska spel som eleverna kan spela tillsammans, och personalen säger att de då sitter med och hjälper till under spelet. Eleverna bekräftar att surfplattorna används när några få elever är kvar på fritids sent på eftermiddagen, och då för att spela spel.

Eleverna säger att de inte diskuterat vad som kan vara bra och dåligt med datorer, och personalen säger att sådana diskussioner inte varit aktuella eftersom fritidshemmet saknat internetuppkoppling. De har dock pratat med äldre elever som har egna mobiltelefoner om att de ska vara försiktiga med att lägga upp bilder till exempel. Rektorn uppger i intervju att fritidshemmet inte har tillräckligt med digitala verktyg för att alla elever ska kunna arbeta med detta, och att arbetet också hindrats av tekniska problem.

Genom undervisningen i fritidshemmet ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att utforska och beskriva företeelser och samband i natur, teknik och samhälle

Av läroplanen framgår att undervisningen ska bidra till att utveckla elevernas intresse för och kunskaper om natur, teknik och samhälle genom att ge dem möjligheter att utforska, ställa frågor kring och samtala om företeelser och samband i omvärlden. Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att använda matematik för att beskriva omvärlden och lösa vardagliga problem. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling. Genom att eleverna får vistas i natur och samhälle ska undervisningen också stärka deras möjligheter att ta del av ett aktivt förenings-, kultur- och friluftsliv i närmiljön. Vidare framgår att undervisningen bl.a. ska behandla följande centrala innehåll inom kunskapsområdet natur och samhälle:

- Olika sätt att utforska företeelser och samband i natur, teknik och samhälle, till exempel genom samtal, studiebesök och digitala medier. Hur företeelser och samband kan beskrivas, till exempel med ord och bilder.
- Matematik som redskap för att beskriva vardagliga företeelser och för att lösa vardagliga problem.
- Byggande och konstruktion med hjälp av olika material, redskap och tekniker.
- Normer och regler i elevernas vardag, till exempel i lekar och spel, och varför regler kan behövas.
- Etnicitet, könsroller, kroppsideal och konsumtion samt kritisk granskning av hur dessa företeelser framställs i medier och populärkultur.
- Barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Av läroplanen framgår också att förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på olika sätt ger eleverna möjligheter att utveckla sitt intresse för och kunskaper om natur, teknik och samhälle. Utredningen visar att såväl en variation av undervisningssituationer som tillgång till olika miljöer och material ger eleverna möjlighet att utforska, ställa frågor kring och samtala om olika företeelser. Eleverna ges möjlighet att använda matematik i leken, till exempel när de leker affär eller bygger tillsammans. Undervisningen ger också eleverna möjlighet att reflektera över hur gemensamma beslut kan fattas och hur konflikter kan hanteras på ett konstruktivt sätt, till exempel i samtalsgrupperna.

Personalen behöver dock i sin undervisning i högre grad ge eleverna möjlighet att möta närsamhällets och föreningslivets utbud av aktiviteter och platser för kultur, fritid och rekreation, samt ge eleverna möjlighet att orientera sig i närmiljön. Av granskningen framgår att sådana utflykter försvåras av tidsmässiga skäl, vilket rektorn och den biträdande rektorn själva har observerat och bedömt behöver förbättras.

Underlag för bedömning

Av observationer samt av elev- och personalintervjuer framkommer att det på fritidshemmet finns ett brett utbud av material och redskap för skapande verksamhet. Under observationerna skapar eleverna påskpyssel av äggkartonger som de klipper och målar, medan personalen stödjer och uppmuntrar dem. Personalen frågar eleverna hur de tänker kring sitt skapande och de diskuterar vilken teknik som kan användas för att få önskat resultat. Eleverna kan också ses tillverka konstruktioner av byggklossar i plast och trä, och runt om i fritidslokalen ses resultaten av elevernas skapande. Personalen berättar att de brukar ställa fram böcker med experiment som eleverna får titta i, och ta fram material om eleverna vill prova något experiment. Eleverna har exempelvis experimenterat med vatten, is och sand, och arbetar just nu med magnetism, berättar personalen.

Personalen säger att de försöker använda sig av matematiska begrepp i samtal med eleverna, genom att använda ordningstal och vid uppdelningar. De brukar också använda sig av ett kösystem där eleverna tilldelas siffror. Personalen säger att matematiska funderingar också är något som uppstår automatiskt i leken, till exempel när eleverna bygger torn och jämför om de själva är kortare eller längre än tornet. Personalen berättar också att eleverna får öva på att räkna pengar när

de pantar burkar och leker affär. Under observation ses prov på detta, då eleverna ordnar en loppmarknad på skolgården där de säljer pysslet de har tillverkat själva. Elever och personal köper pysslet med stenar som pengar, och eleverna räknar stenarna för att betala rätt summa.

De redan nämnda samtalsgrupperna beskriver rektorn som en övning i demokrati, där eleverna bland annat får vara med och bestämma vilka ordningsregler som ska gälla på fritidshemmet. Personalen berättar att eleverna under samtalsgrupperna diskuterar vilka regler som ska gälla både inomhus och utomhus, och även regler för hur man ska vara mot varandra på fritidshemmet. Eleverna får även möjlighet att komma med önskemål om aktiviteter och material, vilket de också berättar om i intervju.

Rektorn och personalen berättar att fritidshemmet tillsammans med skolan årligen deltar i Barnrättsveckan, där eleverna bland annat diskuterar barns rättigheter och deltar i en insamling för barn i andra länder. Eleverna har också fått se en film på när deras gåvor mottogs. Personalen säger att eleverna är väldigt accepterande och inte gör någon stor sak av människors olikheter, och att de försöker bemöta eleverna i stunden om diskussioner uppstår. Eleverna kan till exempel prata om vad som är "killigt" respektive "tjejigt", eller fundera över varför vissa elever äter en annan mat än övriga elever, säger en lärare.

Personalen berättar att de samtalar mycket med eleverna om hur man tar hand om miljön på ett bra sätt. De brukar sopsortera, panta burkar och ha skräpplockardagar med eleverna på fritidshemmet. Den biträdande rektorn säger att fritidsverksamheten prioriterar att vara utomhus mycket då de har tillgång till en stor och fin utemiljö med närhet till skogsområden och ett vattendrag. Vid observationer ses exempel på hur närmiljön används i undervisningen, då en grupp elever plockar påskris tillsammans med en personal i utkanten av fritidshemmets uteplats. Tillsammans pratar de om skillnader mellan björkris och videkissar, känner och jämför.

Den biträdande rektorn säger att det av tidsmässiga skäl ofta är svårt för fritidsverksamheten att göra utflykter. Det gäller att passa mellanmålstider och hämtningar och då blir tiden på eftermiddagen relativt kort, menar rektorn. Rektorn säger att detta är något de funderar över hur man kan göra bättre. Vidare uppger både personalen och rektorn att samverkan med föreningslivet framförallt sker på somrarna, då eleverna kan delta i exempelvis olika idrottsföreningars aktiviteter under fritidstiden. Eleverna berättar i intervju att de ibland äter mellanmål utomhus, och att de har fiskat och pimplat i den närliggande sjön. Eleverna säger också att de på loven kan få gå till affären till exempel, men att de i övrigt inte gör så många utflykter på fritids.

Rektorns styrning och ledning av undervisningen i fritidshemmet med inriktning mot områdena språk och kommunikation samt natur, teknik och samhälle.

Av 4 kap. 3 § skollagen (2010:800) framgår att varje huvudman systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Av 4 kap. 4 § skollagen framgår bl.a. att detta arbete även ska genomföras på skolenhetsnivå samt att rektorn är ansvarig för att kvalitetsarbetet genomförs.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:39) med kommentarer: Fritidshem framgår att rektorn bör se till att fritidshemmets utvecklingsområden identifieras och synliggörs i det systematiska kvalitetsarbetet. Rektorn bör vidare organisera verksamheten så att personalen i fritidshemmet ges utrymme att planera, följa upp och utveckla utbildningen samt organisera verksamheten så att den stödjer samarbetsformer och erfarenhetsutbyten mellan personalen i fritidshemmet, förskoleklassen och skolan. Vidare framgår att rektorn bör anpassa gruppstorlek, personaltäthet och gruppssammansättning och då väga in faktorer såsom: elevernas ålder, personalens kompetens, lokalernas och utemiljöns utformning, elever med annat modersmål än svenska, elever i behov av särskilt stöd, kontinuitet i elev- och personalgruppen samt elevernas närvarotider. Rektorn bör vidare utforma kompetensutvecklingsinsatser för personalen i fritidshemmet utifrån en kontinuerlig kartläggning och analys av verksamhetens behov.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns ledning och styrning av fritidshemmet till delar fungerar väl. Av utredningen framgår dock att rektorn behöver utveckla sitt pedagogiska ledarskap så att det också omfattar planering, uppföljning och utveckling av undervisningen inom områdena språk och kommunikation samt natur, teknik och samhälle. Skolinspektionen bedömer att förutsättningarna för detta är goda, då rektorn via den biträdande rektorn har en god inblick i fritidshemmets verksamhet. Arbetet med att implementera de nya delarna i läroplanen hade också påbörjats vid tidpunkten för granskningen.

Vidare framgår att rektorn behöver organisera verksamheten så att all personal ges utrymme att både enskilt och gemensamt planera undervisningen avseende områdena språk och kommunikation samt natur, teknik och samhälle. Detta för att fritidshemmets undervisning i högre grad ska kunna stimulera elevernas utveckling och lärande. Mot bakgrund av att rektorn, den biträdande rektorn och fritidshemmets personal alla beskriver samarbetet med skolan som mycket väl fungerande bör möjligheterna för att en sådan planering även ska kunna göras i samverkan med skolan vara mycket goda.

Underlag för bedömning

Av inskickat material samt av rektors- och personalintervjuer framkommer att personalen och den biträdande rektorn inför läsåret tar fram en grovplanering

med läroplanen som utgångspunkt. Denna grovplanering följs upp och utvärderas under höstlovet, påsklovet samt efter läsårsslut, och utgör också underlag för personalens veckovisa planeringsmöten. Personalen säger att alla inte har möjlighet att närvara vid veckomötena då de är förlagda under skoltid, och att de då förmedlar vad som sagts vid mötet vidare till de kollegor som inte kunde närvara. Utöver detta har personalen och den biträdande rektorn personalmöte en gång i månaden. Fritidspedagogerna, som har det pedagogiska ansvaret för planeringen, har därtill totalt två timmars individuell planeringstid i veckan.

Personalen uppger att planeringstiden inte räcker till för närvarande. Rektorn menar emellertid att planeringstiden egentligen är tillräcklig, men att svårigheten är att planeringstiden detta läsår inte gått att förlägga så att fritidspedagogerna har tillräckligt med gemensam planeringstid. Den biträdande rektorn säger att vecko- och personalmöten ägnas åt praktiska detaljer snarare än att planera undervisningen, medan den mer långsiktiga planeringen sker under loven då grovplaneringen följs upp och utvärderas.

Personalen säger att fritidshemmets två avdelningar i praktiken är helt integrerade med varandra. Syftet med de två avdelningarna är att skapa ordning när eleverna i förskoleklass kommer från skolan, men det finns ingen uppdelning när det gäller planeringen av aktiviteter och liknande. Rektorn, den biträdande rektorn och personalen tycker alla att samverkan med skolan fungerar bra, och berättar att fritidshemmet till exempel har gemensamt "skolsjung" på fredagar och att de nu ska gå påskparad tillsammans. De har dock ingen gemensam planeringstid med skolans personal. Personalen berättar att fritidspersonalen tidigare deltog vid skolans veckokonferenser, och att det nu är bestämt att en personal från fritids ska närvara vid skolans konferenser.

Vid intervju med rektorn, den biträdande rektorn och med personalen framkommer att den biträdande rektorn har daglig kontakt med fritidshemmets personal. Rektorn uppger att hon via den biträdande rektorn har ganska god inblick i verksamheten. Rektorn tar del av den dokumentation som förs vid uppföljning och utvärdering av grovplaneringen under loven, och säger att hon också deltar själv i möten ibland. Både rektorn och den biträdande rektorn anser att rektorn har tillräckligt god inblick i verksamheten för att kunna fånga upp vad som behöver utvecklas.

Rektorn berättar att hon tillsammans med personalen läst och diskuterat de nya delarna i läroplanen som rör fritidshemmet. Diskussionerna har handlat om vad som redan görs inom olika områden som kan knyta an till läroplanens nya delar, och vad som behöver utvecklas. Rektorn beskriver att tanken är att planeringen

ska omfatta läroplanens nya delar, däribland områdena språk och kommunikation samt natur, teknik och samhälle, men att dessa nya delar i läroplanen inte implementerats fullt ut ännu. Verksamheten arbetar förvisso med aktiviteter på dessa nya områden i läroplanen, men rektorn beskriver att de inte varit föremål för utvärdering under vårterminen 2016 varför det heller inte tagits fram något särskilt utvecklingsområde för läsåret 2016/2017. Rektorn förklarar att detta delvis beror på att verksamheten använder ett "kvalitetshjul" som redan låg fastslaget för läsåret 2016/2017 när läroplanens nya delar kom. Inför kommande läsår ska dock de nya delarna i läroplanen ingå i kvalitetsarbetet från början, och det ska finnas arbetsformer för hur man jobbar med dessa delar.

Rektorn och den biträdande rektorn säger att personalens möjligheter till kompetensutveckling styrs av det utbud som finns tillgängligt. Under planeringsdagarna fick personalen kompetensutbildnings avseende de nya delarna i läroplanen, och detta kommer vara temat även under kommande planeringsdagar. Vidare berättar rektorn att en av fritidshemmets personal ingår i kommunens utvecklingsgrupp för fritidshemmen, där fokus just nu är att arbeta med att genomföra en kulturanalys vid alla kommunala fritidshem.

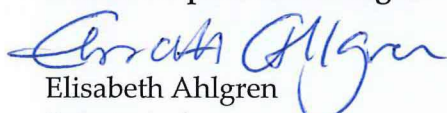
Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 17 november 2017 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2016:207) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har Marcus Rönnegård deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Anna-Karin Lundström
Föredragande

Bilaga

Författningsstöd m.m.

Bilaga 1 Författningsstöd m.m.

Skollagen (2010:800)

Allmänna bestämmelser för skolväsendet som även omfattar fritidshemmet (1-5 kap.).

1 kap. Inledande bestämmelser

- Skolväsendet (1 §)
- Definitioner (3 §)
- Syftet med utbildningen (4 §)
- Utformningen av utbildningen (5-7 §§)
- Lika tillgång till utbildning (8 §)
- Likvärdig utbildning (9 §)
- Särskild hänsyn till barns bästa (10 §)
- Läroplan (11 §)

2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning

- Ledningen av utbildningen (9 och 10 §§)
- Lärare och förskollärare (13 och 14 §§)
- Kompetensutveckling (34 §)
- Lokaler och utrustning (35 §)

3 kap. Barns och elevers utveckling mot målen

- Om inte något annat anges gäller bestämmelserna i kapitlet också fritidshemmet (2 §)
- Barnens och elevernas lärande och personliga utveckling (3 §)

4 kap. Kvalitet och inflytande

- Systematiskt kvalitetsarbete enhetsnivå (4 §)
- Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet (5 §)
- Dokumentation (6 §)
- Allmänt om barnens och elevernas inflytande (9 §)

5 kap. Trygghet och studiero

- Bestämmelserna i 1-6 och 22-24 §§ gäller också för fritidshemmet (2 §)
- Arbetsmiljö (3 och 4 §§)

14 kap. Särskilda bestämmelser för fritidshemmet

- Utbildningens syfte (2 §)
- Erbjudande av utbildning (3 och 4 §§)
- Omfattning (5-8 §§)
- Elevgrupperna och miljön (9 §)

Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11)

1 kap. Skolans värdegrund och uppdrag

2 kap. Övergripande mål och riktlinjer

- Kunskaper (2.2)
- Ansvar och inflytande (2.3)
- Skolan och omvärlden (2.6)
- Rektors ansvar (2.8)

4 kap. Fritidshemmet

- Fritidshemmets syfte och centrala innehåll
- Centralt innehåll: Språk och kommunikation
- Centralt innehåll: Natur och samhälle

Skolverkets allmänna råd med kommentarer

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:39) med kommentarer: Fritidshem

- Rektorns pedagogiska ledarskap (4)
- Lärande i fritidshemmet (5)

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer: Systematiskt kvalitetsarbete
- för skolväsendet

- Att styra och leda kvalitetsarbetet (1)
- Att dokumentera kvalitetsarbetet (2)
- Att följa upp resultat och måluppfyllelse (3)
- Att analysera och bedöma utvecklingsbehoven (4)